

EELHOORNBESCHADIGING AAN KNOPPEN VAN GROVEDEN

[451.2: 174.7 *Pinus sylvestris*: 149 *Sciurus vulgaris* (492)]

door

J. A. EYGENRAAM

Instituut voor Toegepast Biologisch Onderzoek in de Natuur
Mariëndaal, Oosterbeek

In de boswachterij Chaam, houtvesterij Breda wordt in sommige percelen grovedennen van ca. 20 jaar een merkwaardige beschadiging geconstateerd. De eindknoppen van toptakken worden uitgebroken en blijkens de resten ervan, die op de grond verspreid liggen, uitgevreten (Afb. 1 en 2). Bij het dunnen komen er massa's takken beschikbaar, waarvan de beschadiging van nabij kan worden bekeken.

De dikke eindknoppen van toptwijg en stevige zijtwijgen zijn in vele gevallen verdwenen, terwijl die van slappe en meer horizontaal groeiende twijgen nog aanwezig zijn. De lengtegroei wordt gestuit en de aangestaste bomen vertonen z.g. spreikoppen.

Foto Holleman (Itbon)

Scheut waarvan de eindknop door Eekhoorns is weggevreten

Vastgesteld kan worden, dat van sommige bomen deze winter voor het derde opeenvolgende jaar de eindknoppen zijn uitgebroken. Het gehele beschadigingsbeeld deed reeds dadelijk sterk aan eekhoornvraat denken. In verband daarmee was de bosbouwkundig ambtenaar reeds begonnen met het schieten van deze dieren. Op mijn verzoek werden enige magen van ter plaatse geschoten Eekhoorns opgezonden. Bij onderzoek konden in de fijngekauwde brij cellen van jonge naaldjes en fragmenten van knopschubben worden herkend. De diagnose van de bosbouwkundig ambtenaar Verbeet bleek dus juist te zijn geweest.

Vragen we ons af, waardoor de Eekhoorns er toe komen om op zo grote schaal dennenknoppen te vreten, dan zijn daarvoor wel enige oorzaken aan te wijzen. In de eerste plaats is de eekhoornstand in en nabij de beschadigde percelen vrij dicht. Nauwkeurige opgaven zijn zeer moeilijk te verkrijgen, maar het feit, dat de boswachter in enkele uren met 25 patronen 26 stuks kon schieten, demonstreert deze dichtheid voldoende.

Foto Holleman (Itbon)

Knopschubben $\pm 3 \times$ vergroot, welke men onder de bevreten boom vindt

. Het gebruikelijke wintervoedsel, de denappels, zijn in de beschadigde percelen schaars. Gezien de grote hoeveelheid voedsel, die Eekhoorns dagelijks nodig hebben, is het volkomen verklaarbaar, dat het menu van dennenzaad wordt aangevuld of grotendeels vervangen door dennenknoppen. Op grond van in 1939/40 gedane waarnemingen, meen ik de dagelijkse consumptie aan dennenkegels in Januari te mogen stellen op ca. 100 stuks per dier. In die behoefte kon de kegelvoorraad in Chaam zeker maar voor een klein gedeelte voorzien.

Voor de grote dichtheid van de eekhoornpopulatie kon de Houtvester een aannemelijke verklaring geven. In vroegere jaren werd de populatie kort gehouden door leden van een plaatselijke vereniging, die het schieten van Eekhoorns als sport beoefenden. De duurte van de patronen is oorzaak, dat deze lieden zich hiermee steeds minder bezighouden.

Natuurlijke vijanden van de Eekhoorn ontbreken nagenoeg geheel. De Buizerd is 's winters in weinige exemplaren aanwezig, maar komt niet als broedvogel voor, evenmin als de Havik. Zelfs wanneer deze 2 roofvogels er zouden broeden, staat het te bezien of ze een merkbare daling in de eekhoornstand zouden bewerken. De voornaamste natuurlijke vijand onder de gewervelde dieren, de Boomarter, vindt in deze betrekkelijk jonge bossen niet zijn geschikte milieu.

Als middel om de schade te bestrijden blijft dus weinig anders over dan het afschieten van de Eekhoorns, vooral in zaadarme jaren.